

Açıklama: Bu yazının amacı bazı insanları “müşrik, kafir vs.” diye bir şeylerle itham etmeye çalışmak değildir. Bu benim haddime düşmez ve meşguliyet alanıma girmez.

Kuran’ı herhangi bir çeviriden bir kez baştan sona ilk defa okuyan birisine “aklında en çok ne kaldı, en çok hangi konu tekrar edilmiş?” diye sorsak, kuvvetle muhtemel “şirk” kavramının çok sık geçtiğinden bahsedecektir.

Hal böyle iken “şirk nedir veya Kuran’da bu kadar çok uyarılan şirk koşma (Allah’a ortak koşma) kavramının muhatapları kimlerdir diye hakim literatürü sorgularsanız üç aşağı beş yukarı şu açıklama ile cevap verilir: “O’na yakınlığı temin etmek ve O’nun katında şefaathçi olmak üzere Allah Teâlâ’yı bırakarak O’ndan başkasına, yani putlara ve heykellere tapmak, hiçbir fayda veya zarar veremeyecek olan bu cansız ve kıymetsiz eşyaya ibâdet etmektir.”

Peki, yukarıdaki tanımlamanın kapsamına girecek herhangi bir uygulamaya şahit oldunuz mu? Yani etrafınızda “ben Allah’a inanıyorum fakat filanca heykel beni Allah’a yakınlaştırıyor o yüzden ona ibadet ediyorum aynı zamanda” diyen bir Müslüman’a rastladınız mı? (Sonuçta tüm Müslümanlar “la ilahe illallah demiyor mu?)

Örneğin, “”... Gerçek şu ki, sizin Allah’tan başka taptıklarınız, size rızık vermeye güç yetiremezler; öyleyse rızık Allah’ın katında arayın, O’na kulluk edin ve O’na şükredin. Siz O’na döndürüleceksiniz.” (Ankebut Suresi, 17)” ayeti birisine okunduğunda “haşa, ben zaten sadece Allah’a tapıyorum gidip de bir heykele vb. bir nesneye tapmıyorum” demesi gayet olağandır.

O halde ya bu ayetler tamamen eski insanlara ait bir uyarıydı ve artık bizi ilgilendirmiyor ya da şirk (ortak koşma) kavramını hiç üstümüze alınmayarak büyük bir hataya düşüyoruz.

Bu yazıda “şirk” kavramını üstümüze alınarak okumamız gerektiğini vurgulamaya çabalayacağım.

Şimdi sözü burada keserek size Yunus Suresi 28. Ayetten başlayarak 60. Ayete kadar aktaracağım. Kelime olarak geçsin veya geçmesin ayetlerin içerdiği şirk olgusunu lütfen şirk = “heykele, puta veya benzeri bir şeye tapanlar, ibadet edenler” olarak anlamaya çalışınız, yani bu anlamı vererek okuyunuz. Bakalım bir yerde verdiğiniz bu anlam sarsıntıya uğrayacak

mı?

Şu aşamada kelime analizi yapmaksızın rastgele seçtiğim bir çeviriden (Ali Bulaç çevirisi) ayetleri aktarıyorum:

28.O gün, onların tümünü bir arada toplayacağız, sonra şirk katanlara: ‘Yerinizden ayrılmayınız; siz de, şirk koştuklarınız da’ diyeceğiz. Artık onların arasını açmışızdır. Şirk koştukları derler ki: ‘Siz bize ibadet ediyor değildiniz.’

29. ‘Bizim ile sizin aranızda şahid olarak Allah yeter. Gerçekten biz, sizin ibadetinizden habersizdik.’

30. İşte orada, her nefis önceden yaptıklarıyla imtihana çekilmiş olacak ve onlar asıl-gerçek mevlaları olan Allah’a döndürülecekler. Yalan yere uydurdukları da, kendilerinden kaybolup uzaklaşacaklar.

31. De ki: ‘Göklerden ve yerden sizlere rızık veren kimdir? Kulaklara ve gözlere malik olan kimdir? Diriyi ölüden çıkaran ve ölüyü diriden çıkaran kimdir? Ve işleri evirip-çeviren kimdir? Onlar: ‘Allah’ diyeceklerdir. Öyleyse de ki: ‘Peki siz yine de korkup-sakınmayacak mısınız?’

32. İşte bu, sizin gerçek Rabbiniz olan Allah’tır. Öyleyse haktan sonra sapıklıktan başka ne var? Peki, nasıl hâlâ çevriliyorsunuz?

33. Böylece Rabbinin sözü o fasık kimseler üzerinde (şöyle) gerçekleşmiştir ki: ‘Onlar şüphesiz iman etmezler.’

34. De ki: ‘Sizin şirk koştuklarınızdan ilk kez yaratacak, sonra onu iade edecek olan var mı?’ De ki: ‘Allah yaratmayı (ilkin) başlatır, sonra onu iade eder. Öyleyse nasıl çevriliyorsunuz?’

35. De ki: ‘Sizin şirk koştuklarınızdan hakka ulaştırabilecek var mı?’ De ki: ‘Hakka ulaştıracak Allah’tır. Öyleyse, hakka ulaştıran mı uyulmaya daha hak sahibidir, yoksa doğru yola ulaştırılmadıkça kendisi hidayete ulaşmayan mı? Ne oluyor size? Nasıl hükmediyorsunuz?’

36. Onların çoğunluğu zandan başkasına uymaz. Gerçekten zan ise, haktan hiç bir şeyi sağlayamaz. Şüphesiz Allah, onların işlemekte olduklarını bilendir.

37. Bu Kur’an, Allah’tan başkası tarafından yalan olarak uydurulmuş değildir. Ancak bu, önündekileri doğrulayan ve kitabı ayrıntılı olarak açıklayandır. Bunda hiç şüphe yoktur, alemlerin Rabbindendir.

38. Yoksa: ‘Bunu kendisi yalan olarak uydurdu’ mu diyorlar? De ki: ‘Bunun benzeri olan bir sûre getirin ve eğer gerçekten doğru sözlüyseniz Allah’tan başka çağırabildiklerinizi çağırın.’

39. Hayır, onlar ilmini kuşatamadıkları ve kendilerine henüz yorumu gelmemiş bir şeyi yalanladılar. Onlardan öncekiler de böyle yalanlamışlardı. Zulmedenlerin nasıl bir sonuca

uğradıklarına bir bak.

40. Onlardan ona inananlar var ve ona inanmayanlar da vardır. Rabbin bozgunculuk çıkaranları daha iyi bilir.

41. Eğer seni yalanlarlarsa, onlara de ki: 'Benim yaptıklarım benim, sizin yaptıklarınız sizindir. Siz benim yaptıklarımdan uzaksınız ve ben de sizin yaptıklarınızdan uzağım.'

42. Onlardan seni dinleyecekler vardır. Ama hiç duymayan -sağırlara -üstelik hiç akılları ermiyorsa sen mi duyuracaksın?

43. Ve sana bakacak olanlar vardır. Ama kör olanları -üstelik basiretleri de yoksas sen mi doğru yola ulaştıracaksın?

44. Şüphesiz Allah, insanlara hiç bir şeyle zulmetmez. Ancak insanlar, kendi nefislerine zulmediyorlar.

45. Gündüzün bir saatinden başka sanki hiç ömür sürmemişler gibi onları bir arada toplayacağı gün, onlar birbirlerini tanımış olacaklar. Allah'a kavuşmayı yalanlayanlar gerçekten hüsrana uğramışlardır. Onlar hidayete ermiş (kimseler) değildi.

46. Onlara vaadettiğimiz (azabın) bir kısmını sana gösteririz veya senin hayatına son veririz (de görmen ahirete kalır.) Onların dönüşleri bizedir, sonra Allah işlediklerine şahiddir.

47. Her ümmetin bir resulü vardır. Onlara resulleri geldiği zaman, aralarında adaletle hüküm verilir ve onlar zulme uğratılmazlar.

48. Derler ki: 'Eğer doğru sözlüyseniz, bu belirttiğiniz süre (va'd) ne zamanmış?'

49. De ki: 'Allah'ın dilemesi dışında, kendim için zarardan ve yarardan (hiç bir şeye) malik değilim. Her ümmetin bir eceli vardır. Onların ecelleri gelince, artık ne bir saat ertelenebilirler, ne öne alınabilirler.

50. De ki: 'Düşündünüz mü hiç, eğer O'nun azabı size gece veya gündüz geliverirse, suçlu-günahkarlar, bunu ne diye erkene almak istiyorlar?'

51. Gerçekleştikten sonra mı O'na iman edeceksiniz? Hemen şimdi mi? Oysa siz, onun (azabın) erkence gelmesini istiyordunuz.

52. Sonra o zulmetmekte olanlara: 'Sürekli azabı tadın' denilecek. Kazandıklarınız dışında, bir başka şeyle mi cezalandırılacaktınız?'

53. 'Bu bir gerçek mi?' diye senden haber soracaklar. De ki: 'Evet, Rabbime andolsun ki, şüphesiz gerçektir ve sizler aciz bırakacak değilsiniz.'

54. Zulmeden her nefis, yeryüzündekilerin tümüne sahip olsa bunu (azaba karşılık) mutlaka fidye olarak verirdi. Onlar azabı görünce pişmanlıklarını gizlerler, oysa onlar haksızlığa uğratılmadan aralarında adaletle hükmedilmiştir.

55. Haberin olsun, göktekilerin ve yerdekilerin tümü gerçekten Allah'ındır. Haberin olsun;

şüphesiz Allah'ın va'di haktır; ancak onların çoğu bilmezler.

56. O, diriltir ve öldürür. Ve O'na döndürüleceksiniz.

57. Ey insanlar, Rabbinizden size bir öğüt, sinelerde olana bir şifa ve mü'minler için bir hidayet ve rahmet geldi.

58. De ki: 'Allah'ın bol ihsanıyla (fazlıyla) ve rahmetiyle, yalnız bunlarla sevininler. Bu, onların toplayıp yığmakta olduklarından hayırlıdır.'

59. De ki: 'Allah'ın sizin için indirdiği sizin bir kısmını haram ve helal kıldığınız rızıktan, haber var mı? Söyler misiniz?' De ki: 'Allah mı size izin verdi, yoksa Allah hakkında yalan uydurup iftira mı ediyorsunuz?'

60. Allah hakkında yalan uydurup iftira edenlerin kıyamet günü zanları nedir? Şüphesiz Allah, insanlara karşı büyük ihsan (Fazl) sahibidir, ancak onların çoğu şükretmezler.

Daha 28. Ayette şirk koşulanın “heykel/put” olmadığını gördük değil mi?

“.... Şirk koştukları derler ki: ‘Siz bize ibadet ediyor değildiniz.’”

59. ayet ise çok ilginç: Allah adına bir şeyleri “haram ve helal” etmek bu kapsamda imiş? Burada ibadet etmek, tapmak söz konusu mu? Elbette ki değil. Ayetten çok açık belli ki, şirk = heykele puta tapmak değil. Başka bir kaynağı “Mevla” bilip ona dayanarak şu helal şu haram demek de şirkmiş.

Yani sanki şirk kapsamlı ayetlerde geçen “ibadet etme, tapma, mevla bilme” ve benzeri kavramlar, o fiilin yapılmasının bu anlama geldiğini vurgulamak için kullanılmış. yoksa, kafanızdaki anlamları tutun da ayetlere giydirin ve “biz muafız” diyelim diye değil!

Demek ki, şirk kapsamında olan ayetleri “kendimizden anlam yükleyerek ve bir şeyleri soyutlayarak” okumak hatalı bir iş. Kuran'da Allah kelimelere hangi anlamı veriyorsa önce onları tespit etmemiz lazım; “şu dahil değildir, bu hariçtir” gibi dışlamalar ile ancak kendimizi kandırırız. Ben 28-60 arasını dikkatlice ve konu bütünlüğü içinde okuyunca bunu anlıyorum.

Şimdi size bir “anlam yükleme ve soyutlama” örneği vermek istiyorum. Bu kısımda geniş bir yorum yapmayacağım. Rabitanın şirk olup olmadığı bu yazının inceleme konusu kapsamında değil. Burada vurgulamak istediğim husus, insanların çok bariz “acaba mı” demesi gereken konularda bile kendisini rahatlıkla “muaf” tutması ve bu olgunun varlığını Kuranın haber

vermesi.

Alıntı yaptığım sitede rabita tarif edilirken şöyle bir ifade kullanılmış:

3-Mürid, şeyhinin ruhaniyetinin herhangi bir mekânla mukayyet (bir yere bağlı) olmadığına inanmalı ve nerede olursa olsun, şeyhin ruhaniyetini, tasavvur ettiği yerde hazır bulacağını bilmelidir.

Sitenin başka bir yerinde ise “rabita şirk midir” diye soranlara aşağıdaki argümanlarla cevap verilmiş. Parantez içlerindeki ifadeler benim yorumlamalarımdır.

RABITA ŞİRK Mİ?

Rabita şirk değildir;

-Çünkü rabita bir ibadet olarak kabul edilmemektedir. Yani rabita bir ibadet olarak görülmediği gibi bir ibadet olarak ta yapılmamaktadır. (İbadet etmek kavramı Kuranın bütünselliği içinde irdelenmeliydi, Kuran’da “ibadet” terimi namaz, oruç vb. gibi fiiller anlamında mı kullanılıyor sadece?)

-Çünkü rabita düşünmekten ibarettir ve “düşünmek” şirk değildir. (“Şeyhin ruhaniyetini, tasavvur ettiği yerde hazır bulacağı” inancı ile bu paralel bir örnek midir?)

-Çünkü rabita gönül bağıdır “gönül bağı” şirk değildir. (“Şeyhin ruhaniyetini, tasavvur ettiği yerde hazır bulacağı” inancı ile bu paralel bir örnek midir?)

-Çünkü rabita sevmektir “mümini sevmek” şirk olmadığı gibi emredilen bir şeydir. (“Şeyhin ruhaniyetini, tasavvur ettiği yerde hazır bulacağı” inancı ile bu paralel bir örnek midir?)

-Çünkü rabita takip etmektir, “alim ve evliya’yı” takip edip “sadıklarla beraber olmak” emredilen bir şeydir. (“Şeyhin ruhaniyetini, tasavvur ettiği yerde hazır bulacağı” inancı ile bu paralel bir örnek midir?)

Hep birlikte düşünmek dileđi ile...

Bu yazı da konu ile ilgili :

- [Kuran üzerine düşünmek nasıl olmalı?](#)

kur'an incelemesi.org

“Anlamak için”

[Kuran Üzerinde Çalışma Yapmak İsteyenlere](#)

•

[Müslüman bir ülkede doğmayanların suçu ne?](#)

• [Kur'an başka bir dile tercüme edilemez mi?](#)